

EEDER

Edebî Eleştiri Dergisi

e-ISSN: 2602-4616

“Takvîm-i Vekâyi'den 1928 Yılına
Sürelî Yayınlar ve Edebiyat” Özel Sayısı

Aralık 2021

Atf/Citation: Kas, Bilal (2021). “II. Meşrutiyet Sonrası Basın Hayatında Kısa Bir Süre Varlık Gösteren “Musavver Edeb” Gazetesi”, *Edebî Eleştiri Dergisi*, Takvîm-i Vekâyi'den 1928 Yılına Sürelî Yayınlar ve Edebiyat Özel Sayısı, s. 113-128.

Bilal KAS*

II. Meşrutiyet Sonrası Basın Hayatında Kısa Bir Süre Varlık Gösteren “Musavver Edeb” Gazetesi**

“Musavver Edeb” Newspaper, Which Existed For A Short Time In The
Press Life After II. Constitutional Era

ÖZ

II. Meşrutiyet'ten sonra basın hayatında görülen hareketliliğin bir parçası olarak vücut bulan *Musavver Edeb* gazetesinin incelenmesiyle, mazinin tozlu sayfalarında unutulmaya bırakılmış kimi sanatçıların eserlerini gündeme getirmekle beraber, devrin edebî ve sosyal havasının küçük bir parçası da su yüzüne çıkarılmış olacaktır. Batı kültür ve edebiyatının günü gününe takip edildiği, tercümelere önem verilen bir devrin kısa ömürlü gazetelerinden olan *Musavver Edeb*, ilk sayısının çıkışından birkaç ay evvel kuruluş beyannamesini duyuran Fecr-i Ati topluluğunun edebiyata “canlılık ve yenilik” getirme amacını taşır. Benzer amaçlar gütmekle beraber, mazide kalmış bir devrin klişe gazetelerinden uzak tavrıyla, daha çok edebî dergilere yaklaşan şekil ve içeriğiyle *Musavver Edeb*, incelenmeye, okunmaya değer bir gazete hususiyeti taşır. Kuvvetle ihtimal, iktisadi sebeplerle kapanan gazetenin yazı kadrosunda Ahmet Rasim, Ahmet Cemil, Mehmet Nizami gibi isimlerin oluşu, gazeteyi çıkaran Leon Lütfi'ninse, bilinen adıyla, Cumhuriyet'in ilk yıllarında ucuz roman serileriyle çok okunacak romanlar, kitaplar yayımlayan Semih Lütfi Erciyas oluşu bir başka kıymet göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Cemil, Ahmet Rasim, II. Meşrutiyet, *Musavver Edeb*.

ABSTRACT

By examining the newspaper *Musavver Edeb* that came into being as a part of the dynamism seen in the press life after the Second Constitutional Era, a small part of the literary and social atmosphere of the period will be brought to the surface, along with the works of some artists left to be forgotten in the dusty pages of the past. *Musavver Edeb*, one of the short-lived newspapers of an era in which Western culture and literature was followed day to day and importance was given to translations, aims to bring "vitality and innovation" to the literature of the Fecr-i Ati community, which announced its founding declaration a few months before the release of its first issue. Although it pursues similar goals, *Musavver Edeb* is a newspaper worth examining and reading, with its form and content approaching more literary magazines with its attitude away from the cliché newspapers of a past era. It is highly probable that the newspaper, which was closed due to economic reasons, had names such as Ahmet Rasim, Ahmet Cemil, and Mehmet Nizami in the editorial staff, and Leon Lütfi, known as Semih Lütfi Erciyas, who published widely read novels and books in the first years of the Republic, with a series of cheap novels is another indicator of value.

Keywords: Ahmet Cemil, Ahmet Rasim, II. Constitutional Era, *Musavver Edeb*.

* Doktora Öğrencisi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, bilal.kas@hbv.edu.tr, 0000-0003-1355-5681

**Araştırma Makalesi, Geliş Tarihi: 02.09.2021 Kabul Tarihi: 10.12.2021 Yayın Tarihi: 30.12.2021

DOI: 10.31465/eeder.989952

(Bu makale, yazar beyanına göre, TR DİZİN tarafından öngörülen “ETİK KURUL ONAYI” gerektirmemektedir.)

GİRİŞ

1909 senesinde yayın hayatına başlayan *Musavver Edeb*, II. Meşrutiyet'in ilanı ile Osmanlı kültür yaşamında meydana gelen hürriyet ortamından istifade ederek vücut bulan gazetelerdendir. II. Abdülhamit'in basın da olmak üzere ülkede uyguladığı sıkıyönetimin bir anda ortadan kalktığı düşünülmesiyle, İttihat ve Terakki'nin henüz tam manasıyla devletin idaresini ele geçiremediği ve yeni bir baskı ortamını henüz tesis etmediği 1908 senesinin hemen ardındaki yıllarda yayımlanan diğer gazete ve dergilerden pek de farklı olmayan *Musavver Edeb*, güçlü bir iddiayla yola çıkmış, ancak altı sayılı ömrüyle devrin süreli yayın tarihinde yerini almak dışında pek de ileri gidememiştir.

“Musavver” ön adını almanın devirde âdeta moda olduğu düşünüldüğünde, Leon Lütfi'nin, namı diğer Semih Lütfi Erciyas'ın çıkardığı *Musavver Edeb*'in devrin edebî havasını tam manasıyla yansıtabildiği bir gazete vücuda getirdiği söylenebilir. Fecr-i Ati edebî topluluğunun sosyal faydadan uzak tavrının egemen olduğu, Batı edebiyatının tercümelemlerle, adaptelerle sıkı şekilde takip edildiği, hem edebiyatta hem de yaşam tarzında topyekûn bir modernliğin peşinde koşulduğu II. Meşrutiyet sonrası Osmanlı kültür hususiyetlerinin belli ölçülerde *Musavver Edeb* gazetesine de sirayet ettiği görülür. Bu durum sosyal hayatla edebiyat münasebetinin varlığını kanıtlar niteliktedir.

Mazinin tozlu sayfalarında sıkışıp kalan süreli yayınların tekrar gündeme alınmasıyla; hem eserlerin tahlilleriyle sanatçıların şahsi ilerlemeleri incelenmiş hem de eser üslup ve muhtevalarının belirlenmesiyle devirle sosyal ve edebî münasebet belirlenmiş olur. Edebiyat, toplumun bir parçası olduğundan kendisini meydana getiren bütün maddi ve manevi unsurlarıyla bağlı ve etkileşim hâlinindedir (Köprülü, 1980: 1). Bu netice; kültürün tanımının geniş yelpazesi içinde Osmanlı süreli yayınlarına yansıdığı ölçüde devrin yaşayan yüzünün görülmesi, anlaşılması ve yorumlanması bakımlarından kıymetlidir.

1.MUSAVVER EDEB

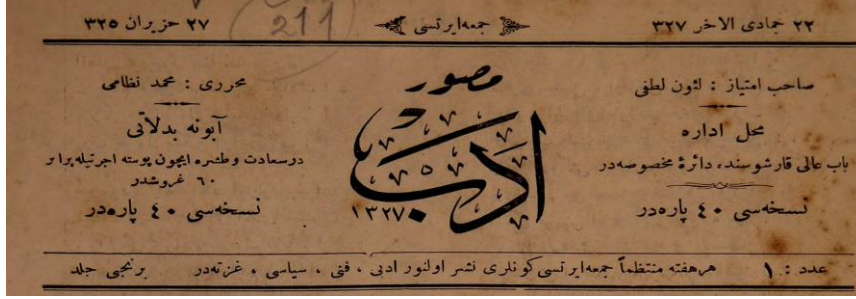
II. Meşrutiyet'in ilanından bir sene sonra Türk basın hayatına katılan *Musavver Edeb*, Batı kültür ve edebiyatını günü gününe takip eden, sanatta ve sosyal yaşamda yenilik taraftarı devrin umumi fikrinin bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. “Süreli yayınlar, dönemlerine açılan pencerelerdir” (Tahirü'l Mevlevi, 2021: 15). Bu pencereden görülenler, yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde siyasi birçok çalkantılar içinde yaşayan ve modernleşme yolunda ilerlemeye çalışan bir toplumun akislerini içerir. Bu toplumun içinde sivri kalem sahiplerinin ürünleri de devirlerindeki edebî, siyasi ve sosyal manzaralardan çeşitli unsurlar taşır. Bu manada modern edebiyatın yeni bir ismi olmayı şiar edinen *Musavver Edeb*, altı sayı gibi kısa bir ömür süren yaşamında, bilhassa gençlerin edebî ve beşerî faaliyetler içinde yer almalarını amaçlayan tavrıyla ön sıraya çıkar.

II. Meşrutiyet'in beraberinde getirdiği hürriyet havasının hâlâ sürdüğü 1909 senesinin ürünü olan gazete, “uzun bir müddetten beri mahkûm-ı sükût olan natıka-ı irfan”ın (İmzasız, 27 Haziran 1325: 1) canlanmasıyla ortaya çıkmıştır.

1.1.Şekil Hususiyetleri

Yayın hayatına 27 Haziran 1325 (10 Temmuz 1909) tarihinde başlayan *Musavver Edeb*, haftalık yayımlanan resimli bir gazetedir. Kapakta ortalanmış gazete isminin sağında sahib-i

imtiyaz Leon Lütfi'nin adı, adın hemen altında gazetenin kısa adresi ve fiyatı yer alır. Soldaysa muharriri sıfatıyla Mehmet Nizami'nin adı, abone bedeli ve fiyatı yazmaktadır. Gazete adının üst kısmında tarih yer almakta, alt kısmındaysa adedi, cildi, fiyatı ve “edebî, fenni, siyasi gazete” olduğuna dair bir ibare bulunmaktadır.

Ft.1. İlk sayıdaki başlık kalıbı.

Gazetenin yayım hayatını belirleyen ilan ve reklamlar kimi sayılarda yokken, kimisindeyse her sayıda değişen sayfalara konulmuştur. Gazetenin üçüncü sayısının son sayfasında ilk reklam ilanı görülmektedir. Dördüncü sayıda son sayfada yer alan ilanlar, beşinci sayıda ilk sayfada ve ayrıntılı olarak son sayfada yer almış; son sayı olan altıncı sayıdaysa reklam ilanı yer almamıştır. Reklam ilanlarındaki bu intizamsızlık gazetenin bazı şekil hususiyetlerinde de kendini gösterir. Yalnız gazetenin dördüncü ve beşinci sayılarında kapak sayfasında metinler ve sahiplerinin sıralandığı görülür. Gazete, dördüncü sayıdan itibaren her hafta cumartesi olarak yayımlanmak yerine perşembe günleri neşredilmeye başlar. Dördüncü sayıdaki bu değişim aynı zamanda bir haftalık gecikmeyi de içerir. Bu gecikmenin sebebi olarak sayfaların *kazayla dökülmesi* gösterilmiştir. Dördüncü sayıya kadar on altı sayfa olan gazete, bu sayıyla birlikte sekiz sayfaya düşer. Gazete idaresi her ne kadar kazayla dökülen sayfalardan bahsetse de aboneliklere ilişkin ilanlar olsun, taşradaki okuyucuları özendiren ilanlar da dâhil olmak üzere bütün çabalar gösterir ki gazete; iktisadi zorluklar içerisinde.

Musavver ön adının adeta moda olduğu, musavver sıfatının ilave edilmesiyle gazete ya da derginin itibar kazandığı bir devrin ürünü (Polat, 2004: 40) olan *Musavver Edeb*'de son sayıya kadar tüm sayfayı kaplayan ve bir sayfa olan resimler yayımlanır. Resimlerin içeriği Balkanlardaki siyasi hareketliliği ve Osmanlı vatandaşlığı şuurunun kaybedildiğini yansıtır niteliktedir.

Gazetenin idare yeri Babıali karşısında bir daire olarak belirtilmektedir. Basıldığı yer olarak Babıali karşısında “Edep Matbaası” gösterilir. *Musavver Edeb*'in altı sayısında da idari müdürlüğü Mehmet Nizami, imtiyaz sahipliğini Leon Lütfi üstlenir.

1.2. Yayın İlkeleri

II. Meşrutiyet'in ilanının ardından 25 Temmuz 1908'de gazete idareleri yıllardır sansürün kontrolcü ve baskıcı tavrına karşı gelir ve böylelikle basın-yayın hayatında hudutları çizilmemiş bir hürriyetin de kapısı aralanmış olur. “Ancak bu devrin çok kısa sürdüğü ve eskisinden daha sert ve müsamahasız bir matbuat ikliminin ortaya çıktığı sade bir gerçektir” (Birinci, 2006: 346). Bir anda meydana gelen hürriyetin ardından birbirinin ardı sıra ve bir hayli fazla gazete, dergi yayımlanmaya başlar. II. Meşrutiyet'in ilanının ardındaki iki ayda iki yüzden fazla gazete imtiyazı

verilir (Koloğlu, 1985: 89- 90). Basındaki bu hareketliliğin bir meyvesi olan *Musavver Edeb* de sansürün karşısında fikirlerini, duygularını serbestçe yazan, çizen, söyleyen ve tartışan bir fiiliyatın yansıması olarak Fecr-i Ati sanatçılarına çok benzeyen bir tavırla canlılık ve yenilik savunucusu olma niyetiyle ortaya çıkar. Gazetenin ilk sayısında “İfade-i Meram” başlığıyla çıkan imzasız yazıdan anlaşıldığı gibi, modernlikten ve canlılıktan uzaklaşmış edebiyat hayatına bir ışık gibi doğacak gençlere eserlerini neşrecek bir saha yaratma fikri, gazetenin hareket noktası olmuştur. Bilhassa genç sanatçıları, yazarları aralarında görmek isteyen gazete idaresi, edebiyat hayatında yeni ve canlı bir oluşum yaratamasa da devrin belli bir kesiminin beklentisini yansıtmaya bakımından kıymetlidir.

Gazetenin beşinci sayısında “Aldığımız Varaka” başlığıyla devrin sanatçılarından Hüseyin Avni’nin [Ozan] övgü dolu sözlerine, gazete idaresince verilen cevap da gösterir ki ilk sayıdaki tavır sürdürülmektedir. Amaç, “edebiyatımızı düşmüş olduğu manasızlık vadisinden kurtarmaya çalışmak” (İmzasız: Sayfa Numarası Belirtilmemiş) olarak ifade edilmiş, Hüseyin Avni’nin övgüleri içinse “dekadanların manalı manasız, vezinli vezinsiz asarına” (İmzasız: Sayfa Numarası Belirtilmemiş) karşı gayet başarılı eserler verildiği ifade edilerek gazetenin amaçları doğrultusunda çalıştığı gösterilmeye uğraşmıştır.

Fikirler, amaçlar noktasında büyük emelleri olan gazete, bu emellerine kavuşamayarak yüksek ihtimalle fazla olan rakip yayınların arasında sivrilememiş, iktisadi sebeplerden altıncı sayıda kapanmak zorunda kalmıştır. Üçüncü sayıdan itibaren tekrarlanan “Taşradaki Karilemize” başlıklı ilandan da anlaşılır ki, İstanbul’da yakalanamayan hasılat taşrada sağlanmaya çalışılır. On abone tedarik eden kişiye meccanen bir senelik abonelik verileceği son sayıya kadar duyurulur (11 Temmuz 1325: 16).

1.3.Muhteva

Musavver Edeb’in altı sayısının ağırlığı edebiyat ürünlerine ve tercümelere, kalan kısmı fenni başlığı altında askerî ve içtimai yazılara ayrılmıştır. İlan ve reklamlar, az da olsa görsel malzeme gazetenin kalan sayfalarını süsler. Edebî ürünler, fikrî yazılar, ilan ve reklamlar, görsel malzemeler başlıkları altında gazete incelendiğinde, daha şümüllü bir neticeye varmak, gazetenin amaçlarına hangi ölçülerde ulaştığını görmek mümkün olacaktır.

1.3.1.Edebî Ürünler

Altı sayı çıkan *Musavver Edeb*, her ne kadar gazete sıfatıyla çıksa da devrin edebî dergilerini kendine örnek almış, siyasi ve sosyal sorunları tartışan, gündelik yurt ve dünya meseleleriyle meşgul olan bilindik gazete tanımlamasının çok dışında, dergi şekline çok yakın bir yerdedir. Gazetede edebî ürünlere daha fazla yer ayrılmış, bunlardan manzume parçaları 23 adeti bulmuştur. Gazetede edebî ürünler içinde en dikkati çeken eser ve isim şüphesiz ki Ahmet Cemil’dir. Genç yaşta vefat eden şair, mizahi şiirleriyle ün kazansa da *Mecmua-i Edebiye*’deki hisli manzumeleriyle kısa süreli de olsa dikkatleri üzerine çekmiştir (Huyugüzel, 2000: 33). Mizahi şiirlerinin dışında devrin modern, içe dönük ve tabiatı kucaklayan eserler de kaleme alan Ahmet Cemil’in “Ayasluğ Harabeleri” başlıklı şiiri, Yahya Kemal Beyatlı’nın “1912’de İstanbul’a, Fransız şiirini tanımış olarak kafasında farklı akımların şairlerinden edindiği intibaların yeni bir terkibi düşüncesiyle döndüğü” (Okay, 2007: 339) ve bir müddet sonra Nev-Yunanilik adıyla ortaya çıkacak şiir anlayışını hatırlatır nitelikler de taşır. Elbette Yahya

Kemal'deki “beyaz lisan” arayışının bir neticesi olarak saf şiir tınılarının hissedildiği bir şiir değildir, Ahmet Cemil'in şiiri; ancak Eski Yunan medeniyetini şiirinin bir parçası yapması şairin el yordamıyla dahi olsa bir arayış içinde olduğunu gösterir. Burada Ahmet Cemil'in Batı şiirini, bilhassa Parnas şairleri takip ettiği ya da onların birkaç şiirini, eserini okuduğu söylenebilir.

“Dünya ne garip âlem pür-şur imiş heyhat

Bir lahzada bin renge girmiş o zamanlar

Tarih ediyor şimdi bu hikmetleri ispat

Lakin göremez bunları asla uyuyanlar” (Ahmet Cemil, 27 Haziran 1325: 1- 2).

Mazideki medeniyetlerden kalan harabe niteliğindeki kalıntıların ardındaki tarihî hakikatleri, yaşanmışlıkları ve onların bir zamanlar seslerinin, canlarının olduğu gerçeğini şairin aradığı, bu arayışın görünenin ardındaki asıl hakikati bulmaya uğraşan saf şiir mensuplarını da hatırlattığı söylenebilir. Edebiyat tarihlerinde ön sıralarda yer alan sanatçıları hazırlayan, devrin edebî hayatında arka sıralarda kalmış, bugün unutulmuş sanatçıların çabalarının kıymetli olduğu Ahmet Cemil'in bu şiirinden bir kez daha anlaşılmaktadır.

İsimsiz yayımlanan “İzmit Körfezi'nde” (İsimsiz: 3- 4) başlıklı şiir, Fecr-i Ati şairlerini hatırlatır bir edayla tabiatla insan arasında münasebetler tesis eden, belli dizelerde ritmin yakalandığı şahsi hislerin paylaşıldığı bir şiirdir.

“Yüksek, dumanlı dağların ikil zahiri

Reng-i kebud içinde hayalen olur nihan

Kuşlar bütün mehasin-i afaka bildirir,

Kuşlar bu yerlerin hitab-ı güzindir.

Seyreyler âşıkane bu ulvi mezahiri

Ulviyet-i bekaya muadil bir asuman” (İsimsiz, 27 Haziran 1325: 3).

Görünmeyen ancak hissedilen bir ânın ve mekânın yansımalarının peşinde olan *Musavver Edeb*'in isimsiz şairi, Tahsin Nahit ve Ahmet Haşim'in üslubunu hatırlatan; ancak imge, üslup ve ritmiyle bu iki şairin verimlerini tekrardan öteye gidemeyen bir manzumenin yaratıcısı olur.

Mustafa Kemal adlı şair, “Vaad-i Visal” (Mustafa Kemal: 2) başlıklı şiirinde devrin moda anlayışını takip ederek tabiat unsurlarını kullanıp sevgiliye duyulan aşkın ve sevginin büyüklüğünü yansıtır.

“Bir küçük, nazlı, ela gözlü, meleksima kız

Sarı saçlı, ufacak, pembe dudaklı, yalnız

Çıkıp etrafını süzdü mütereddit, lerzan

O küçük kalbini titretti büyük bir helecan!..

İki arzu-keş sevda çekilip bir kenara

Biri sevdasını hasretle ederken ikrar

Öteki koymuş idi alınına bir buse-i har,

Güneş etmişti bu gül buseleri istikbal

Aynılırken ediyorlardı yine vaad-i visal” (Mustafa Kemal, 27 Haziran: 2).

Manzumenin son kısmından alınan yukarıdaki dizelerde yaratılan zıtlık, şairin Edebiyat-ı Cedide'nin büyük ismi Tevfik Fikret'in şiirlerinde yarattığı çatışmalara benzer bir ifade yaratmaya çalıştığını gösterir. Mustafa Kemal, öte taraftan nazmın nesre yaklaştırıldığı dizelerle de bir önceki neslin devamcısı olur. Mustafa Kemal, manzumesindeki şeklen yakaladığı nesir havasını “küçük kız”la kişi, mekân unsurlarını ön sıraya çıkarmak suretiyle de devam ettirir.

“Denize nazır olan pencerelerden birisi

Açılıp arz-ı tebessüm ediyordu güya” (Mustafa Kemal, 27 Haziran: 2).

Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin ve sonrasında tabiatla bireyin girdiği münasebet *Musavver Edeb* şairi Mustafa Kemal'de henüz aynılığını koruyup tekrardan öteye gidemez.

Mehmet Nizami, Ahmet Cemil'le beraber şiir sahasında farklı bir ses getiren gazetenin nadir isimlerindedir. Gazetenin idare müdürü Mehmet Nizami'nin son sayıya kadar yayımlanan uzun şiiri “Hüsn-i Melul” şarktan vatana hisli, yer yer marazi duygularla bakan, tabiatı, insanı ve yalnızlığın verdiği çaresizliği yansıtan, gazetede diğer şiirler gibi devrin sosyal faydadan uzak yaklaşımının hudutlarında kalarak yazılan bir şiirdir.

“Bu yerde her gece sensiz, seninle payansız

Bir ıstırap ile artık hayattan muğber,

Bu yerde ağlıyorum pür-ümit ü pür-hasret” (Mehmet Nizami, 23 Temmuz 1325: 4).

Mehmet Nizami, uzun şiirinde yer yer yakaladığı ritim ve hayal dünyasıyla kendine has bir üslup yaratma istidadının olduğunu gösterir. Mehmet Nizami'nin ilk şiirlerindeki mana ve şekil tezahürünün devrin birçok şairinde olduğu gibi “eski edebiyat geleneğine bağlı gazel ve nazireler”le (Nüfusçu, 2002: 26) şekil bulduğu kabul edildiğinde divan şiirindeki imge zenginliğinin şaire olumlu katkılar sağladığı söylenebilir. *Musavver Edeb*'in idare müdürü Mehmet Nizami, edebiyat tarihlerinde Filibelizade Mehmet Nizami olarak adını duyuran İzmirli sanatçıyla yüksek ihtimalle aynı kişidir. Ömer Faruk Huyugüzel'in Filibeli Mehmet Nizami'nin şarkta da maarife hizmet verdiğini, *Servetifünun* şairlerinin üslubunu devam ettirdiğini ifade eden saptamaları *Musavver Edeb*'i çıkaran ve “Hüsn-i Melul”un müellifi Mehmet Nizami'yi işaret eder gibidir; ancak sözü edilen benzerliklere rağmen ortaklıklardan söz etmek bu vaziyette daha doğru olacaktır (Huyugüzel, 2000: 355, 356). Mehmet Nizami, altı sayı çıkan gazeteyi genç sanatçıların kendilerini ifade edebilecekleri bir alan olarak düşünür. Bu fikrine rağmen, şiir vadisinde, modern imge ve tımların ağır bastığı; ancak yeni ve özgün eserlerin çok da sergilenemediği bir manzaranın oluşmasına ön ayak olmaktan ileri gidemez.

Seyfettin imzalı “Vatan Şarkısı” (11 Temmuz 1325: 3) ve İbnüllami Mahmut Ekrem imzalı “10 Temmuz Neşide-i Millîyesi” (23 Temmuz 1325: 4) II. Meşrutiyet'in yıl dönümüne denk düşen tarihlerde yayımlanır. Bu iki eser, Osmanlı vatanının parçalanamayacağı fikrinin paylaşıldığı, vatan sevdalısı tüm Osmanlı vatandaşlarının birliğe çağrıldığı devrin siyasetini, iktidarını alkışlayan tipik birer şiirdir.

“Vatandaşlar bütün kardeş demektir

Bizi tefrik o pek boş bir emektir

Şu avaz-ı cihan duymak gerektir

Vatandaşlar! Vatan artık bizimdir” (Seyfettin, 11 Temmuz 1325: 3).

Seyfettin isimli şairin “Vatan Şarkısı”, Namık Kemal’in ecdadına hayranlık besleyen romantizmin tarih şuuruyla yoğrulmuş Osmanlı anlayışından uzaktır. Namık Kemal “Vatan Şarkısı”nda hem Seyfettin’e nazaran daha ağır bir dil kullanmış hem de Osmanlı’yı parçalamak isteyen tüm güçlere karşı mazinin parlak başarılarından beslenen epik bir üslubu yaratmıştır. Seyfettin’in Osmanlı adını bir kez andığı şiirinde, yeni bir kavram olan “vatandaşlık” üzerinde durulur. II. Abdülhamit’in istibdadından kurtulan halk, artık vatandaş olma şuuruyla birdir ve güçlüdür. Benzer bir düşünce ve hisle yazılan İbnüllami Mahmut Ekrem’in şiiri ritim ve söyleyiş bakımından Seyfettin’in şiirinden daha başarılıdır.

“Hakkının sahibi olmuştu bugünde millet

Cebr u kuvvetle geçen yıl alınıp hürriyet

Haricen şevketini, şanını buldu devlet

Nakarat

Hepimiz şevk ile On Temmuz’u tebcil edelim” (İ. M. Ekrem, 23 Temmuz 1325: 4).

Ft. 2. Altıncı sayının görseli.

Gazetedeki birçok eser gösterir ki, verilen ürünlerin sahipleri devrin hem siyasi hem edebî tesirlerine fazlasıyla açıktırlar. Buna bir misal olarak imzasız bir ismin yazdığı şiir verilebilir. “Kardeşim Sadık Bey’in Fotoğrafına” (11 Temmuz 1325: 4) başlıklı imzasız şiir, fotoğraftan ilham alınarak yazılmasıyla, daha çok Tevfik Fikret’le anılan tablo altı şiir yazma tarzını hatırlatır niteliktedir.

Gazetede yayımlanan şiirlerin umumiyeti, Edebiyat-ı Cedide ve Fecr-i Ati tesirlerini taşıyan, sosyal faydadan bir hayli uzak, devrin hürriyet ve meşrutiyet fikirleriyle beslenen eserler olarak tanımlanabilir. Ancak şiirler için dil mevzusunda vaziyet bir parça farklıdır. His, duyuş ve hayata yaklaşım mevzularında Edebiyat-ı Cedide’nin âdeta devamcısı sayılabilecek kalem sahipleri, eserlerinde Arapça ve Farsça tamlamalarla yüklü bir dili tercih etmeyerek henüz yaygınlaşmamış da olsa emareleri görülmeye başlanan “sadeleşme” fikrinin aksini gösterir

niteliktedir. *Musavver Edeb*'de yayımlanan şiirlerin umumiyetinde daha anlaşılır ve daha bilindik tamlamalarla şiirler yazıldığı söylenebilir.

Dilin bir başka cephesini teşkil eden tercümelere de gazetede belli bir yer ayrılmıştır. *Musavver Edeb*, Batı tesirinde gelişen Türk edebiyatına en önemli etki alanlarından birini yaratmış tercümelere kendi hudutları dâhilinde yer vermiş, lisan seçiminde çeşitlilikten yana olmuştur. Geleneğin içinde düşünülen Arap ve Fars edebiyatından manzumeler, Fransızcadan şiir parçaları ilk üç sayıda intizamlı şekilde yer almış, beşinci sayıdan itibaren İngilizceden tercüme mensur parçalar neşredilmiştir. Kiminde mütercim ismi verilmeyen bu tercümelerin İngilizce iki tercüme ve Arapça tercümelerin mütercimi olarak Muhittin ismi verilir. Cümlelerdeki kısalık ve sadelik, lisan öğrenimine yeni başlayan kişiler için yapıldığı zannını uyandıran bu tercümelerdeki lisan çeşitliliği ve Fransızcanın dışında İngilizceye de meyledilmesi dikkat çekicidir. Şark kültürünün yüzyıllardır tesirinde bulunan bir daire dâhilinde vücut bulan *Musavver Edeb*'deki Arapça ve Farsça manzume parçaları bir yana bırakıldığında, Batı lisanı ve edebiyatını takipte ısrarcı bir anlayışın ürünü olan gazetenin bu yaklaşımı, devrin Batı kültür ve edebiyatına yakın durma anlayışıyla ilişkilendirilmelidir.

“*Musavver Edeb*'in Tefrikası” başlığıyla hangi lisandan ve yazardan tercüme edildiği söylenmeyen *Maskeli Prens* isimli bir romanın tefrikasına ikinci sayıdan itibaren başlanır. Bu tefrikanın mütercimi gazetenin idare müdürü ve aynı zamanda muharrirlerinden biri olan Mehmet Nizami'dir. Altıncı sayıda gazetenin kapanışıyla beraber bu tefrika da yarım kalır. Tercüme tefrikanın aslıyla karşılaştırma şansı bulunamadığından bu yabancı eserin dil ve üslubunu bilmeden en azından denilebilir ki eser, sade ve açık bir anlatım kullanılarak gayet kısa cümlelerle Türkçeye tercüme edilmiştir.

“Yerine Filip nezaret etsin. Çünkü kar pek ziyade. Sen de bilirsin ki kar bacağı için iyi değildir. Bu gece herkes sokaklarda. Denilebilir ki: Her evde bir bayram var. Keza birçok maskeliler görünüyor. Filip'imizin canı sıkılmayacak. (...) Silah darbesi benim için barometre hizmetini görüyor. Havanın tebdil edeceğini bana iki gün evvelinden haber veriyordu” (Mehmet Nizami, 4 Temmuz 1325: 13).

Mehmet Nizami, *Maskeli Prens* tefrikasında yakaladığı konuşma dilinin sadeliği ve akıcılığını telif eseri “Nevhalarım”da da benzer bir ölçüde devam ettirir. Elbette ki sanat yapmanın ilk amaç olduğu eserde, *Maskeli Prens*'e göre daha uzun cümleler görülsede, bazı yabancı tamlamalar belli aralıklarla, bir ahenk oluşturma çabasıyla kullanılsa da Edebiyat-ı Cedide'nin genel sanatlı nesir cümlelerinden uzak bir anlatım tarzının meydana getirildiği söylenebilir.

“Yavaş yavaş renk ve ziyadan müteşekkil bu âlem gurub-ı uful ediyor. Her tarafa bir laciverdî tarik yayılıyor. Gece, bütün kalbimle verdiğim, bu ömr-i zehr-aşama benzemeyen melül gece! Yukarıya çıktık. Vapurda muntazam gürültülerinden başka bir şey yok” (Mehmet Nizami, 27 Haziran 1325: 5).

“Nevhalarım” başlığıyla birinci sayıdan beşinci sayıya kadar çeşitli his ve olayların bir arada anlatmak suretiyle, hatıra türüne yakın bir mensure oluşturan Mehmet Nizami, gazetenin yaşaması, faal olabilmesi için elinden geleni yapar. Böylelikle Mehmet Nizami, gazeteye yazdığı gerek manzume gerekse düzyazı ve tercümeleriyle *Musavver Edeb*'in asıl yazarı ve lokomotifidir. Hikâye ve mensureleriyle gazeteye katkı sunan bir diğer isim, Alaattinpaşazade Samih Fethi'dir. Sanatçının eserleri, Samih Fethi'nin adını duyurmaya başladığı, henüz roman türüne

meyletmediği gençlik senelerinin ürünleridir. Üç mensure ve bir şiirle adı gazetede görülen sanatçı, gazetenin yazar kadrosunun sadeleşmeye yakın tavrına nispeten daha sanatlı bir üslubu tercih eder. Aslında bu bile sanatçıların dilde, sanat anlayışında ve üslupta ortak bir noktada buluşamadıklarını, beraber hareket edemediklerini gösteren basit bir delildir.

“Bir neşve-i afil ki anı işte bir aydır:

Onu ruhumda yaşatmıştınız ey hüsn-i müzeyyen!..

Mahlûka-i sevda idi hayfa ki o, kahir

Bir hastalığın zıll-i zulumunda bugünler” (Samih Fethi, 11 Temmuz 1325: 3).

Alaattinpaşazade Samih Fethi ismini de kullanan sanatçı, dildeki tavrını mensuresinde de aynı şekilde devam ettirir. “Münşeât-ı Garam” başlıklı mensuresinde sanatçı, edebî ve çağrışım kuvveti zengin bir üslubun peşine düşer.

“Eslafın ancak size adem-i tesadüf yüzünden anlayamadıkları bu büyük; pek büyük hakikati anlamış olmak saadetiyle, lakin o saadete layık olamamak ihtimalindeki meraretle çırpınıyorum. Tevarüs ve tesahub-ı gumum ile bir uzv-ı bitap hâlini almışken şimdi pek taze, pek şatır ihtizazata düşen kalbimi bu saadet ve merrat-ı mütekâbilen lertzadar edip durur” (Alaattinpaşazade Samih Fethi, 23 Temmuz : 7).

Alaattinpaşazade Samih Fethi, gençlik ürünleri olan bu eserlerinde sanata ve edebiyata düşkünlüğünü yansıtan hususiyetler gösterir. Gazetenin dördüncü sayısı ile beraber “Edip-i Muhterem” unvanıyla Ahmet Rasim’in yazıları yayımlanmaya başlar. Adını edebiyat tarihlerine yazdırmış olan Ahmet Rasim’in gazete kapanana kadar düzenli olarak yazıları yayımlanır. Aşına olunan, okuyucuyu kıvrak ve akıcı üslubu ile kendine çeken Ahmet Rasim’in gazetenin dördüncü sayısında yer alan “Kitap ve Sergisi”, beşinci ve altıncı sayıda devam eden “Bir İki Mektup” başlıklı yazısı dahi gazetenin kötü gidişini değiştiremez ve *Musavver Edeb* kapanır. “Kitap ve Sergisi”nde (23 Temmuz 1325: 1- 2) Osmanlıda sanatın merhalelerinden bahseden Ahmet Rasim, bu yazısına reddiye cinsinden gelen mektubu kendine ayrılan sayfalara taşıyarak “Bir İki Mektup” başlığıyla sanat ve Osmanlı bağlamında fikirlerini sunmaya devam eder. *Musavver Edeb*’e yazılarını teslim eden Ahmet Rasim, devrini müşahade etmek suretiyle meydana getirdiği diğer fıkra ve denemelerinde olduğu gibi bu iki yazısında da edebî üslubunu aynen devam ettirmiştir (Aktaş ve Özcan, 1989: 118).

Ahmet Rasim, Ahmet Cemil, Mehmet Nizami, Alaattinpaşazade Samih Fethi gibi devrin kalem erbaplarının eserlerinden parçaların görüldüğü altı sayılık bir ömrü olan *Musavver Edeb* gazetesi, Edebiyat-ı Cedide ve Fec-i Ati sanatçılarının üslup ve tema hususiyetlerinin dışına çıkabilecek “yeni”nin bayraktarı olacak genç istidatların adresi olamaz; ancak adı zikredilen bu dört sanatçının ve solukları tükenen diğer kalem sahiplerinin eserlerinin dökümlerinin yapılmasıyla devrin panoramasına mühim bir katkı sunmak mümkün olmuştur.

1.3.2.Fikrî Metinler

Gazetede “Fenni” başlığı altında birkaç sayfalık, en fazla iki yazı bulunur. Bu yazıların edebî ürünlerle Batı’nın kültür ve bilim hayatına yaklaşma, onları öğrenme ve öğretme fiilleri noktasında paralel oldukları rahatlıkla söylenebilir. Birinci sayıdaki “Dalgalar” başlıklı yazı, adıyla müsemma dalgaları merkeze alarak Batı’daki tanımlamalardan bahseder. Daha çok gençlerin yazılarına yer verme amaçlarını devamlı tekrarlayan gazete idaresi ve onun başındaki

isim Mehmet Nizami, askerlerden gelen çeşitli yazıları da gazetede neşreder. Bunlardan biri Piyade Mülazımlarından M. Servet'tir. General Mayyer'in askerlik ve gece yürüyüşleri hakkındaki eserini "Gece Yürüyüşlerinin Lüzumu" (4 Temmuz 1325: 11- 13) başlığıyla tercüme eder.

Umumiyetle Batı menşeli fikir ve eserlerin yansıtıldığı ya da tercüme edildiği öğretici metinlerin itinayla ve belli bir intizamla seçilmediği, sayfa sayısı azalan gazeteyle beraber fenni başlıklı yazıların iyiden iyiye azaldığı görülür.

1.3.3. Görsel Malzeme, İlan ve Reklamlar

Musavver Edeb, kısmen dergi karakteri ve biçimi taşımasına rağmen "musavver" ön adlı diğer yayınlarda bulunan türlü motif, desen, fotoğraf ve resim fazlalıkları gazetenin sayfalarında görülmez. Her sayıda tüm sayfayı kaplayan birer resim bulunur. Resimlerde umumiyetle Osmanlı, Rusya ve Balkan devletleri arasındaki siyasi çekişmeler konu edilmiştir. II. Meşrutiyet'in getirdiği hürriyet ortamının önemi ve Osmanlı vatandaşlığı mevzusu görsellerde işlenirken Rusya ve diğer Batılı ülkeler kötü niyetli olarak verilirler. Dördüncü sayıda yer alan resimde; Yunanlar, Avrupa'nın elindeki bir oyuncığa benzetilmiş, beşinci sayıda dünyadaki çeşitli devletlerin savaşın arifesinde olduğu resmedilmiştir. Siyasetin baskın olduğu resimlerde II. Meşrutiyet sonrası fikir hayatının baskın olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Ft. 2. Dördüncü sayının görseli.

Gazetede yer alan ilanlar, diğer yayınlarmın, dergilerin ya da başka sahalara dair eserlerin duyurulmasından çok uzaktadır, tamamen gazetenin kendi satışlarına yönelik tanıtım, bilgilendirme ya da yazı toplamaya dönük ilanlardır.

Reklamlar, İspanik Birahanesi, Hattat, İstanbul'un Büyük Fabrikası, Büyük Birahane, adlı ticarethaneler tarafından verilmiş olup son sayıda hiçbir reklama yer verilmeyişi de bir hayli dikkat çekicidir.

SONUÇ

II. Meşrutiyet'in ilanı ardından basın hayatına yansıyan hürriyet ortamının tesiriyle neşredilen onlarca gazete ve dergiden biri olan *Musavver Edeb*, Cumhuriyet tarihinde kitap basımı ve yayıncılıkta yaptığı isimle anılacak Leon Lütfi'nin, namı diğer Semih Lütfi'nin çıkardığı bir gazetedir.

Gazete, büyük emel ve hedeflerle yayın hayatına başlar; ancak Türk edebiyatındaki manasızlık ve cansızlığı ortadan kaldırmak gibi Fecr-i Ati mensuplarınca da dillendirilmiş olan klişe bir fikrin savunucu olarak süreli yayınlar tarihindeki yerini alır. Gençlere kapılarını aralayan *Musavver Edeb*'in, idare müdürü Mehmet Nizami dışında, ilk sayıdan son sayıya kadar oturmuş bir yazar kadrosu olmaz. Gazete idarecileri *Musavver Edeb*'i sürekli verdikleri ilanlarla ve Ahmet Rasim gibi meşhur bir yazarı kadrolarına ilave etmekle taze bir kanın gazetede deveranını sağlamaya çalışarak ayakta tutmaya çalışırlar. Böylesi arzulu bir çalışma dahi, sayısı bir hayli fazla olan gazete ve dergi dünyasında *Musavver Edeb*'in tutunmasını sağlayamaz.

Musavver Edeb, ilk sayısından itibaren sayfalarına Fransızca ve İngilizce metin parçalarının tercümelemlerini eklemiş, bilhassa fikrî yazılarda Batı biliminin aydınlattığı meseleleri konu etmiş, böylelikle kendinden önceki edebiyat nesillerinin bir devamcısı olarak Batı kültür ve edebiyatını takip etmeyi sürdürmüştür. Gazetenin, devrin siyasi ve sosyal hayatını tam sayfa olarak neşrettiği resimlerle göstermesinin yanında, devrin bir tür aynası olduğunu, II. Meşrutiyet sonrası Osmanlı vatandaşı fikrinin çeşitli şiiirlere ve yazılara yansımaları suretiyle de sağlandığı söylenebilir. Edebî manada canlılık ve yenilik taraftarı olan gazete, Edebiyat-ı Cedide ve Fecr-i Ati sanatçılarından ruh durumundan, tabiata ve hayata marazi bakışlarından çokça etkilenmiş, altı sayılık kısa ömrüyle amacına ulaşmadan kapanmıştır. Buna rağmen, *Musavver Edeb*, devrinin belli ölçülerde hem edebî hem de sosyal manada aynası olması yönünden, öte yandan genç sanatçıları bünyesinde toplaması sebebiyle ve Ahmet Rasim, Ahmet Cemil gibi sanatçıların eserlerine yer vermesiyle çeşitli kıymetleri bünyesinde taşımaktadır. Altı sayılık bu gazetenin gün yüzüne çıkarılmasıyla devrin bilhassa edebî bütünlüğünün bir parçasının görülmesi sağlanmıştır.

KAYNAKLAR:

- Ahmet Cemil (1325). “Ayasluğ Harabelerinde”, *Musavver Edeb*, 27 Haziran 1325, S. 1, s. 1- 2.
- Ahmet Rasim (1325). “10 Temmuz Neşide-i Milliyesi”, *Musavver Edeb*, 23 Temmuz 1325, S. 4, s. 1- 2.
- Ahmet Rasim (1325). “Bir İki Mektup”, *Musavver Edeb*, 30 Temmuz 1325, S. 5, s. 1- 2.
- Ahmet Rasim (1325). “Bir İki Mektup”, *Musavver Edeb*, 6 Ağustos 1325, S. 6, s. 1- 2.
- Alaattinpaşazade Samih Fethi (1325). “Münşeat-ı Garam”, *Musavver Edeb*, 23 Temmuz 1325, S. 4, s. 7.
- Aktaş, Şerif, Özcan, Nuri (1989). “Ahmet Rasim”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 2, s. 117- 119.
- Birinci, Ali (2006). “Osmanlı Devletinde Matbuat ve Neşriyat Yasakları Tarihine Medhal”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 4, S. 7, s. 291- 349.
- Huyugüzel, Ö. Faruk (2000). *İzmir Fikir ve Sanat Adamları (1850- 1950)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İ. Mahmut Ekrem (1325). “10 Temmuz Neşide-i Milliyesi”, *Musavver Edeb*, 23 Temmuz 1325, S. 4, s. 4.
- İmzasız (1325). “İfade-i Meram”, *Musavver Edeb*, 27 Haziran 1325, S. 1, s. 1.
- İmzasız (1325). “Ayasluğ Harabeleri”, *Musavver Edeb*, 27 Haziran 1325, S. 1, s. 1- 2.

- İmzasız (1325). “İzmit Körfezi’nde”, *Musavver Edeb*, 27 Haziran 1325, S. 1, s. 3- 4.
- İmzasız (1325). “Kardeşim Sadık Bey’in Fotoğrafına”, *Musavver Edeb*, 11 Temmuz 1325, S. 3, s. 4.
- İmzasız (1325). “Taşradaki Karilerimize”, *Musavver Edeb*, 11 Temmuz 1325, S. 3, s. 16.
- İmzasız (1325). “Aldığımız Varaka”, *Musavver Edeb*, 30 Temmuz 1325, S. 5, Sayfa Numarası Belirtilmemiş.
- Koloğlu, Orhan (1985). “Osmanlı Basını: İçeriği ve Rejimi”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Köprülü, M. Fuat (1980). *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- M. Servet (1325). “Gece Yürüyüşlerinin Lüzumu”, *Musavver Edeb*, 4 Temmuz 1325, S. 5, s. 11-13.
- Mehmet Nizami (1325). “Maskeli Prens”, *Musavver Edeb*, 4 Temmuz 1325, S. 2, s. 13.
- Mehmet Nizami (1325). “Hüsn-i Melul”, *Musavver Edeb*, 23 Temmuz 1325, S. 4, s. 4.
- Mustafa Kemal (1325). “Vaad-i Visal”, *Musavver Edeb*, 27 Haziran 1325, S. 1, s. 2.
- Nüfusçu, H. Harika (2002). Muktebes Dergisi Üzerinde Bir İnceleme, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir, s. 26.
- Okay, M. Orhan (2007). “Saf Şiirin Peşinde”, *Türk Dünyası Edebiyatı Tarihi- 8*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Polat, Nâzım H. (2004). “Musavver Erganon Dergisi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 15, s. 39-62.
- Samih Fethi (1325). “Hastama”, *Musavver Edeb*, 11 Temmuz 1325, S. 3, s. 3.
- Seyfettin (1325). “Vatan Şarkısı”, *Musavver Edeb*, 11 Temmuz 1325, S. 3, s. 3.
- Tahirü’l Mevlevi (2021). *Divan Edebiyatı Yazıları*, (Haz. Hasan Çelik), İstanbul: Büyüyenay Yayınları.

Çatışma beyanı: Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisi bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

EK: Musavver Edeb’in Muhteviyatı

1.Sayı, 27 Haziran 1325 [10 Temmuz 1909]

İmzasız, “İfade-i Meram”, s.1.

Ahmet Cemil, “Ayasluğ Harabelerinde”, s. 1-2 (şiir)

Mustafa Kemal, “Vaad-i Visal”, s. 2 (şiir)

Agâh, “Hüsündür”, s.2 (şiir)

M. Hamdi, “İştigâ”, s. 2- 3 (şiir)

İsimsiz, “İzmit Körfezi’nde”, s. 3- 4 (şiir)

İsimsiz, “Edebiyat-ı Arabiye”, s. 4 (tercüme)

İsimsiz, “Edebiyat-ı Farisiye”, s. 4 (tercüme)

İsimsiz, “Fransız Edebiyatı”, s. 5 (tercüme)

M. Sami, “Hediye-i Rüya”, s. 5 (measure)

M. Nizami, “Nevhalarım”, s. 5- 6 (measure)

Kasım Askeri, ““Ensal-i Evliya-ı Beşer””, s. 7- 8 (fıkrî yazı)

Balkanlara Dair Resim, s. 9 (resim)

İsimsiz, “Dalgalar”, s. 10- 11 (fıkrî yazı)

İsimsiz, “Şair”, s. 12- 16 (fıkrî yazı)

İsimsiz, “Muhaberat-ı Aleniye”, s. 16 (ilan)

İsimsiz, “İlan”, s. 16 (ilan)

2. Sayı 4 Temmuz 1325 [17 Temmuz 1909]

M. Kâzım, “Ailede Usul-ı Musahabe”, s. 1- 2 (makale)

Muhittin, “Gazel”, s. 2 (şiir)

Mustafa Kemal, “Seyit Bilal Civarında”, s. 2- 3 (şiir)

Ali Haşmet, “Bir Kitabe”, s. 3 (şiir)

M. Sadık, “Hitab-ı Mestimdane”, s. 3 (şiir)

Mehmet Nizami, “Hüsni Melul”, s. 3- 4 (şiir)

Muhittin, “Edebiyat-ı Arabiye”, s. 4 (tercüme)

Alaattinpaşazade Samih Fethi, “Hikâye-yi Nur”, s. 5 (measure)

İhsan Necat, “Ruh-ı Afil”, s. 5- 6 (measure)

Mehmet Nizami, “Nevhalarım”, s. 6- 8 (measure)

Kasım Askeri, ““Ensal-i Evliya-ı Beşer””, s. 8- 11 (fıkrî yazı)

Yunanistan'a Dair Bir Resim, s. 9, (resim)

M. Servet, "Gece Yürüyüşleri", s. 11- 13 (fikrî yazı)

Mehmet Nizami, *Maskeli Prens*, s. 13- 16 (roman)

İmzasız, "Muhaberat-ı Aleniye" s. 16 (ilan)

3. Sayı 11 Temmuz 1325 [24 Temmuz 1909]

Ahmet Ziya, "Hürriyet ve Vicdan", s. 1- 2 (makale)

M. Kâzım, "Ailede Usul-ı Musahabe", s. 2 (makale)

Muhittin, "Acz ve Hayret", s. 2- 3 (şiir)

Samih Fethi, "Hastama", s.3 (şiir)

Seyfettin, "Vatan Şarkısı", s. 3 (şiir)

Mehmet Nizami, "Hüsni-i Melul", s. 3- 4 (şiir)

İsimsiz, "Kardeşim Sadık Bey'in Fotoğrafına", s. 4 (şiir)

Muhittin, "Edebiyat-ı Arabiye", s. 4- 5 (tercüme)

İsimsiz, "Edebiyat-ı Farisiye", s. 5 (tercüme)

İsimsiz, "Fransız Edebiyatı", s. 5 (tercüme)

Samih Paşa Faide M. Fuat, "Gözyaşlarım", s. 5 (mensure)

Mehmet Nizami, "Nevhalarım", s. 6- 7 (mensure)

Kasım Askeri, "Ensal-i Evliya-ı Beşer", s. 7- 10 (fikrî yazı)

Çarlık Rusya'sına Dair, s. 9 (resim)

M. Servet, "Gece Yürüyüşleri", s. 10- 12 (fikrî yazı)

Mehmet Nizami, *Maskeli Prens*, s. 12- 15 (roman)

İsimsiz, "Ecmal-i Ahval", s. 15- 16 (mensure)

İsimsiz, "Taşradaki Karilerimize", s. 16 (ilan)

İsponik Birahanesi, s. 16 (reklam)

4. Sayı, 23 Temmuz 1325 [5 Ağustos 1909]

"Bilmece Müsabakamız" (Sayfa Numarası Yok)

"Kariin-i Kirama", s.1 (ilan)

Ahmet Rasim, "Kitap ve Sergisi", s. 1- 3 (makale)

İbnüllami Mahmut Ekrem, "10 Temmuz Neşide-i Millîyesi", s. 4 (şiir)

Mehmet Nizami, "Hüsni-i Melul", s. 4 (şiir)

İsimsiz, "Edebiyat- Arabiye", s. 4 (tercüme)

Mehmet Muhlis, “ Sevda Geceleri”, s. 4- 6 (measure)

Yunanlara Dair, s. 5 (resim)

Alaattinpaşazade Samih Fethi, “Münşeat-ı Garam”, s. 6- 7 (measure)

Mehmet Nizami, *Maskeli Prens*, s. 7- 8 (roman)

“Kitaphanemiz”, Sayfa Numarası Yok, (ilan)

“Taşra Karilerine”, Sayfa Numarası Yok, (ilan)

“İsponik Birahanesi”, Sayfa Numarası Yok, (reklam)

“İstanbul’un En Büyük Fabrikası”, Sayfa Numarası Yok (reklam)

5. Sayı 30 Temmuz 1325 [12 Ağustos 1909]

“İstanbul’un Büyük Fabrikası”, Sayfa Numarası Yok, (reklam)

Hüseyin Avni, “Aldığımız Varaka”, Sayfa numarası Yok (yazı)

“Musavver Edeb”, Sayfa numarası Yok (yazı)

“Bilmece Müsabakamız”, Sayfa numarası Yok (ilan)

Ahmet Rasim, “Bir İki Mektup”, s. 1 (makale)

Muhittin, “Bir Şitaiyemden”, s. 1 (şiir)

T. Haki, “Son Niyaz”, s. 2- 3 (şiir)

Muhittin, “İngiliz Edebiyatı Validem”, s. 3 (tercüme)

Alaattinpaşazade Samih Fethi, “Münşeat-ı Garam”, s. 3- 6 (measure)

Avrupa’ya Dair, s. 5 (resim)

Mehmet Nizami, “Nevhalarım”, s. 6- 7 (measure)

M. Servet, “Gece Yürüyüşü”, s. 7- 8, (fikrî yazı)

Mehmet Nizami, *Maskeli Prens*, s. 9 (roman)

“Taşradaki Karilerimize”, s. 10 (ilan)

“İsponik Birahanesi”, Sayfa Numarası Yok, (reklam)

“Hattat”, Sayfa Numarası Yok, (reklam)

“Büyük Birahane”, Sayfa Numarası Yok, (reklam)

“Karabet Papazyan”, Sayfa Numarası Yok, (reklam)

6. Sayı, 6 Ağustos 1325 [19 Ağustos 1909]

Ahmet Rasim, “Bir İki Mektup”, s. 1- 2 (makale)

Muhittin, “Gözyaşına Hitap Unvanlı Şiirden”, s. 2 (şiir)

Şin Aydın, “Yad-ı Şegâf”, s. 2 (şiir)

- Mehmet Nizami, “Hüsn-i Melul”, s. 2 (şiiir)
Muhittin, “İngiliz Edebiyatı”, s. 3- 4 (tercüme)
Mehmet Muhlis, “Kalplerimiz”, s. 3- 4 (mensure)
İhsan Necat, “Napolyon”, s. 4 (mensure)
Jön Türklerin de Olduğu Bir Avrupa Manzarası, s. 5 (resim)
Elif Sami, “ Onun Mezarı”, s. 4- 6 (mensure)
Cevat Rıza, “Beyaz Yelken”, s. 6 (mensure)
İsimsiz, “Hayalat-ı Hevaiye”, s. 6- 8 (fikrî yazı)
“Taşradaki Karilerimize”, s. 8 (ilan)